

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT

Mgr. Eva Vašková

**Čítanie s porozumením – Ako išlo Vajce na vandrovku
Geñipen le acha'ibneha – Sar ge'la o jandro pro čundos**

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Eva Vašková

Kontakt na autora UZ: Základná škola Kúpeľná 2,
Prešov,
vaskova.zskuppo@gmail.com

Názov: Čítanie s porozumením – Ako
išlo Vajce na vandrovku

Rok vytvorenia: 2014

**Oponentský posudok
vypracoval:** PaedDr. Eva Bilišňanská

Preklad: Mgr. Matej Adam

ISBN 978-80-565-1242-5

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunití. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah

Ako išlo Vajce na vandrošku	strana1
Niekoľko úloh pre teba	strana9
Vymaľuj si omaľovánky	strana15

AKO IŠLO VAJCE NA VANDROVKU
SLOVENSKÁ ĽUDOVÁ ROZPRÁVKA
PAVOL DOBŠINSKÝ

Sar geľa o jandro pro čundos
Slovakijakeri ňipakeri paramisi

Ako šlo vajce na vandrovku? - Nuž urobilo si aj ono, ako si každý robieva: Kotúl! zakotúlalo sa a pustilo sa, kadiaľ mu bolo ľahšie, kadiaľ by nezavadilo do tuhšieho od seba. Jednak stalo sa to ešte za starých čias, nuž veľa ani neopytujte sa, ako to mohlo byť; dosť, čo je o tom rozprávka.

Za starých čias išlo teda Vajce na vandrovku a stretlo tam raka.

"Kde ty ideš?" rečie mu ono.

"A tyže kde?" rečie mu on.

"Ja idem na vandrovku!"

"A veď ani ja nechcem byť horší od teba; pôjdem i ja!"

Už teda boli dvaja a bolo im hneď smelšie. Idú, idú; stretnú kačicu.

"Kde ty ideš?" opytuje sa vajce.

"A vy že kde?" rečie táto.

"My ideme na vandrovku; pod', budeme traja."

Kačica pristala; už boli traja. Všetko dobré do tretice !

Idú, idú; stretnú moriaka.

"Kde ty ideš?" rečie vajce.

"A vyže kde?" rečie tento.

"My ideme na vandrovku; pod' do kamarátstva!"

Moriak pristal; boli štyria.

Idú, idú; stretnú koňa.

"Kde ty ideš?" rečie vajce.

"A vy že kde?" rečie kôň.

"My ideme na vandrovku; pod', budeme piati."

Kôň šiel; bolo ich, koľko na ruke prstov.

Idú, idú; stretnú vola.

"Kde ty ideš?" rečie vajce.

"A vyže kde?" rečie tento.

"My ideme na vandrovku; pod', väčšia hrbka pýta viac."

Vôl pristal; už boli šiesti.

Idú, idú pekne v hrbke; stretnú ešte kohúta.

"Kde ty ideš?" rečie vajce.

"A vyže kde takto rozbehli ste sa?" rečie kohút.

"My ideme na vandrovku; pod', budeme všetci siedmi!"

Sar geľa o jandro pro čundos? Ta, kerďa peske avka, sar dojekh dženo avka kerel: Kotuľis! Kotuľind'a pes the mukhľa pes odoj, khatar leske sas lokeder, kaj bi geľas bi zoraleder sar hino korkoro. Oda savoro achiľa igen čirla, ta but mandar pal'is na phučkeren, sar oda sas, dojsc, savi hiňi pal oda paramisi.

Oda sas čirla, kana ge'la o jandro pro čundros the arakhl'a pes le rakoha.
„Kaj tu džas?“ phuč'la pes.
„The tu kaj?“ phuč'la the jov.
„Me džav pro čundros!“
„Sem aňi me na kamav goreder te jel tutar, džava the me!“
Imar sas duj džene the sas lenge feder. Džan,džan, arakhen pes la kačkaha.
„Kaj tu džas?“ phučel pes o jandro.
„The tumen kaj?“ phučel pes joj.
„Amen dža pro čundros. Av, avaha trin džene“
E kačka suhlasind'a, imar sas trin džene. Savoro mištes dži tritone.
Džan, džan, arakhen pes la pul'kaha.
„Kaj tu džas?“ phučel o jandro.
The tumen kaj?“ phučel pes jov .
„Amen dža pro čundros. Av, avaha kamarata.
Džan, džan, arakhen pes le grajeha.
„Amen džas pro čundros, av, avaha pandž džene.“
O graj ge'la, sas len ajci, keci angušta pro vast.
Džan, džan, arakhen pes la guruvňaha .
„Kaj tu džas?“ phučel o jandro.
„The tumen kaj?“ phučel pes jov.
„Amen džas pro čundros, av, bareder hed'ocis kamel buter“
E gurovňi suhlasind'a, imar sas šov džene.
Džan, džan šukar andre partija the arakhen pen le kohutoha.
„Amen džas pro čundros, av , avaha imar efta džene!“

Dobre teda, už boli všetci siedmi dobrí tovarišia spolu!

Vandrovali, koľko vandrovali, až raz v temných smrečinách omrkli a nevedeli ani sem, ani tam, a boli veru už aj hladní. Kdeže tu prichýliť sa? Ako tu opatrit' sa? Veru bolo na čase trocha pohnúť rozumom. Ale vajce aj malo rozum za všetkých. Poslalo ono kohúta na vysoký smrek a ten odtiaľ zazrel hneď svetielko, ale ešte ďaleko od nich v tmavom lese. Radostne naň zakikiríkal. Vajce zvolalo:

"No, len zleť skoro v tú stranu proti svetlu; ukážeš nám cestu. Ta pôjdeme, a čo by priam všetci čerti tam boli, musia nám dať jesť a musia nás prenocovať."

Kohút zletel v tú stranu a poberali sa tatam všetci ako na hotové.

Aj našli chyžku v horách, v ktorej svietilo sa. Povie vajce koňovi, aby zabúchal na dvere. Ten zabúcha a z izbičky vyjde stará baba.

Mištes pal'is, imar sanas efta džene, lače tovariši the jekhetanes!

Džanas, keci džanas, the andro kale husto veša pes o kham garud'a the na džanenas te džal aňi adaj, aňi odoj the savore sas bare bokhale. Kaj peske o šero te sthovel? So peske dareso te arakhel? Kampelas dareso te kerel la god'aha. Le jandres sas god'i vaš savorenge. Bičhad'a le kohutos pro učo smrekos the jov zadikh'la andro baro duripen ajso švetelkos andro baro veš. Pherasunes zakikirikind'a. O jandro zavičind'a:

„Lecin pre ola sera the sikhav amenge amaro drom. Odoj džaha, či odoj ena korkore benga, mušinen amenge te del te chal the mušinen amenge te del vad'os aj sovas.“

O kohutos lecinelas pre adi sera, the savore džanas pal leste.

The arakhle cikno kheroro andro baro veš, so pes odoj švicinelas. Phend'a o jandro le grajeske aj te zabuchinel pro vudar. Jon zabuchind'a the andal kheroro avl'a avri phuri baba.

"Čo tu chcete? Čo tu hľadáte? Chytró chod'te preč, bo keď moji chlapci domov dôjdu, všetkých vás tu zmelú na kašu!" spustila baba na nich.

"Ech, zmelú-nezmelú; ty nestaraj sa o to, ale nám siedmim tovarišom daj jesť," vraví vajce.

"A čo vás všetkých parom poberie, pre takých kadejakých zo sveta pozbieraných šklbanov nemám nič!" durila sa baba.

Tu vajce rozkázalo volovi, aby vzal babu na rohy a zanesol do lesa. Vôl to aj urobil a hodil ju tam dakde do jamy a pribehol naspäť.

Vošli všetci do izby a tam našli pre siedmich stôl zastretý, aj pečiva a variva dost'. Lebo to tam pritrímovali sa siedmi zbojníci a baba im just teraz bola prihotovila dobrú večeru. A títo všetci už aj prichádzali s hrmotom, lomozom, len tak hora praš'ala.

Čo tu robiť? Dobrá rada stojí vždy za volač, vajce ju hneď vedelo. Kohútovi kázalo vyletieť hore na pánty, vola postavilo do pitvora, koňa do izby za dvere, moriaka poslalo na pec, kačicu pod lavicu, raka do krhly a samo zahrabalo sa do pahreby; svetlo vyhasili.

Zbojníci dôjdu a svetla v chyži nevidia.

"Čo či tá baba zaspala, či čo je to?" povedajú si

„So adaj kamen? So adaj roden? Džan adarik jekhsigeder, vašoda kaj mire čhave avena khere, savoren tumen adaj murdarena!“ vičind'a e baba.

„Murdarena-na murdarena, tu pes nastarin pal oda, al'e amenge eftone čhavage te dareso te chal“ phend'a o jandro.

„Me avka tumenge phenav, hoj pedal tumen darebaka, so hine kidne vaj khatar, man nane nič!“ vičinelas pre lende e baba.

O jandro prikazind'a la gurovňake te lel la laba pro rohi the te řidžal andro veš. E gurumňi iřa la baba the řigendža la andro veš the čhid'a andre daresavi jama the avl'a pale.

Savore avle andre andro kher the odoj arakhle vaš efto džene but chabena the pijatika. Oda savoro sas pririchtindo pedal efto živana, so odoj bešenas the e baba lenge pririchtind'a o bijav. The o živana imar le bare hangoha avenas khere the bare duratar len sas te šnel.

So akanakes te kerel? Lačhi reda hiňi kuč the o jandro chudňa e god'i. Le kohutoske phend'a, aj te vilecinel opre pro panti, la guruvňa thod'a andre špajza, le grajes andro kher pal vudar, la pulka bičhad'a pro bov, la kačka tel lavička, le rako andro vedros the korkoro pes zahrabind'a andro jageskero prachos the o švetlos murdarde.

O živana avle the o švetlos andro kher na dikhen.

„Oda so e baba zasut'a, abo so oda?“ vakeren penge

"Hneď sa nazrieme, čo je to! Len vy trocha tu počkajte, aby ste nazbýjané veci na hromadu nestrepali!" povie najväčší z nich a pobral sa dnu.

Vstúpi do pitvora. Tu vôl vezme ho na rohy a hodí otvorenými dvermi do izby. Tam spoza dvier buchne kôň doňho kopytom.

"Ej, kýže je toto čert? Počkaj, hneď ti posvietim do očí!" rečie zbojník a skočí ku pahrebe, že svetlo roznieti.

Ako rozhrnul pahrebu a začal fúkať, pripieklo žeravé uhlie na vajce. Fúk! puklo vajce a nafúkalo zbojníkovi plnú tvár i oči horúcim popolom. Ako podstrelený skočil ku krhle, že si tvár i oči vymyje. Ale ako načrie rukou, chytí mu rak prsty do štipcov. Zbojník trhne rukou, prevrhne krhlu a narobí veľký hurt! Na ten hurt strepoce kačka krídlami a zakáčka: ták, ták, ták! Moriak zahrmotí na peci lopatami a kývajúc hlavou, zahudruje: hudrý, hudrý! Kôň ešte len teraz vyhodil zadnými nohami náležité zbojníkovi do chrbta a vysotil ho do pitvora, tam vzal ho zasa vôl na rohy a vymrštil von na dvor; k tomu všetkému kohút na pántoch celým hrdlom sa ozýval: kikirí, kokoré!

Došliapaný, doráňaný zbojník doletel ako bez duše ku kamarátom.

"Ká skaza robí sa to tam?" opýtajú sa ho títo. A tento len tak chytá dych do seba, aby im odrazu všetko vypovedal:

"Hja, bist'úže dade, tam je veru zle. Chcel som sa prikrásť len tak na prstoch, a oni sami strčili ma tadnu medzi seba. Ako si chcem roznieť, abych aspoň videl, s kým má do činenia, fúk! vybúšil mi spod kochu puškár zrovna do tváre, dobre že mi oči nevytiekli; čiahnem rukou do krhly, že si oči vymyjem, tam krajčír s nožnicami mi všetky prsty odstrihol, a tobôž medzi lavicami tkáč rozohnal krosná, tresol ma člnkom po hlave a volal: tak, tak! Na peci pekář chytal na mňa lopaty a dudlal: udri, udri! Spoza dverí vyskočil čižmár, vybúchal ma ešte len teraz kopytom a vystřčil do pitvora. Tu šelma sedliak vzal ma na železné vidly a vyhodil von. Šťastie moje, že nedal som sa mu vyhodit' hore na pánty, bo tam už ako na hotových viselniciach čakal na mňa kat a volal: sem s ním, sem ho hore!"

Nečakali zbojníci, kým by to všetko vyhrnulo sa na nich z chalupy, ale pobrali päty na plecía a zanechali tam aj všetku hotovizeň, čo kedy nazbýjali.

Potom nebodaj každý pošiel svojou stranou a neviem, kedy zídu sa zasa takto dovedna, ako tu boli zidení k jednému majstrovskému kúsku.

„Imar dikhas, so pes ačhiľa! Ča tumen adaj užaren činoro, aj te savore čorde veci pes na rozkotuľinen“ phenel jekhbareder savorendar the geľa andre. Geľa andre špajza. Adaj le e gurumňi kidňa pro rohi the čhid'a andro kher. Odoj andal o vudar les o graj rugind'a le kopitoha.

„Joj, so oda hino ajsu beng? Užar, imar tuke pošvicinava andro jakha!“ phend'a o živanos the prichučľa ke jag, hoj o švetlos rozthovela.

Kana rozkerďa o prachos the zachudňa te phurdel, kerado angar pes priľepind'a pro jandro. Fuk! O jandro pes phagerďa the zaphurdelas le živanoske o muj the jakha le kerado prachoha. Sar řivindo prichučľa ko vedros, hoj peske o muj the jakha morela avri. Kana thoďa o vast andro vedros, o rakos leske o vast zoraes skikidňa. O živanos iľa peskero vast the previsard'a o vedros the kerďa bari vika. Pre odi vika e kačka strepindža le kridlenca the zakačkindža: Ták, ták, ták! E puľka kerďa baro hangos le lopatenca paš o bov the zavičinel: hudrí, hudrí, hudrí! O graj la choľatar palune pindrenca igen but rugind'a le živanos andro dumo, čhid'a les andre špajza, odoy les iľa e guruvňi pro rohi the čhid'a pro dvoros. Opral oleste o kohutos zoraes zakikirikind'a: kikirí, kokoré!

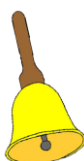
Raňimen the phagerdo živanos denašľa bijo vod'i ko živana.

„So pes ačhiľa odoy andro kher?“ phučen lestar. The jov ča chudel o dichos the kamel lenge savoro te phenel.

„Jáj, oda, kamarata mire, odoy savoro namištes. Me kamľomas avka cichones avel andre, aľe jon avle ke mande. Kana kamľomas te rozhrabinel kerado angar, mi lačhes dikhav pre lende, , fúk, čhid'a mange o puškariš andro muj, lačhes hoj mange o jakha na avle avri; thovav o vast andro vedros, aj mange o jakha morav avri, odoy mange o krajčiris le nožnicenca savore angušta čhind'a., the tel lavička mange o tkačis avka pekľa le kašteha palo šero the vičind'a: tak, tak! Pro bov o pekaris chudňa lopati the pre mande: udri, udri! Pal vudara chučľa pre man

o čižmaris, le kopitoha man rugind'a the čhid'a andre špajza. Adaj o jekh murš pre man i'la o vidli the čhid'a avri. Miri bacht, hoj man na diňom te čhivel opre pro panti, vašoda hoj odoj opre pre man užarelas o katos the vičinelas: adaj opre leha, adaj opre leha!
 Na užarenas o živana, kana bi andal o kher oda savoro pes pre lende vichučil'a, the denašle dur durestar the mukle savoro, so čorde.
 Pa'is dojekh živanos peske ge'la peskere dromeha, the na džanav kana pes zdžana savore jekhetanes mek jekhvar sar akanakes.

Ā ZAZVONIL ZVONEC Ā ROZPRÁVKY JE KONIEC...
 The harangozind'a o zvoncos the paramisake hin koncos

Niekol'ko úloh pre teba☺
Vajkeci but'a pedal tute

1. Ako sa volala rozprávka, ktorú si si prečítal alebo vypočul? **Sar pes vičinelas**

paramisi, savi pregend'al vaj šund'al?

.....

2. Kto je autorom rozprávky Ako išlo vajce na vandrovku? **Ko pisind'a adi**

paramisi?

.....

3.

4. K obrázkom dopiš pomenovanie zvierat, osôb alebo vecí. Môžeš dopísať aj farby na obrázkoch. **Ko obrazkin pisin sar pes vičinen o džvirica, džene the veci. Šaj dopisinel the o kolora.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....

5. S kým sa stretlo Vajce po prvýkrát? **Kas pes arakhl'a o jandro**
peršones?

6. Ktoré zvieratká stretlo potom? **Save džvirociha pes arakhl'a pa'is?**

7. Ktoré zvieratko sa pripojilo ako posledné? **Savo džvirocis pes priphand'pa sar**
paluno?

8. S koľkými zvieratami vandrovalo Vajce? **Keci džvirenc'a čundrinelas**
o jandro?

9. Kam vyšiel kohút, aby lepšie videl? **Kaj vilecind'a o kohutos, aj feder**
dikhel?

.....
10. S kým sa stretli v chyži? **Kaha pes arakhenas andro kher?**

.....
11. Čo urobili so starou babou? **So kerde la phura babaha?**

.....
12. Koľko zbojníkov prišlo večer ku chyžke? **Keci živana avle rat'i ko paš**

o kher?

.....
13. Vystrašili zvieratká a Vajce zbojníkov? **Zakrúžkuj odpoveď. Darand'ile o dzvirica the jandro le živanen? Zakruškin odpheñiben.**

Áno /Ha

Nie/Na

14. Páčila sa ti rozprávka? **Zakrúžkuj odpoveď. Pačisa'olas tuke e paramisi? Zakruškin odpheñiben.**

Áno/Ha

Nie/Na

15. Ak áno napíš prečo? Ak nie, tiež napíš svoju odpoveď. **Kana ha, pisin soske.**

Kana na, the pisin odpheñiben.

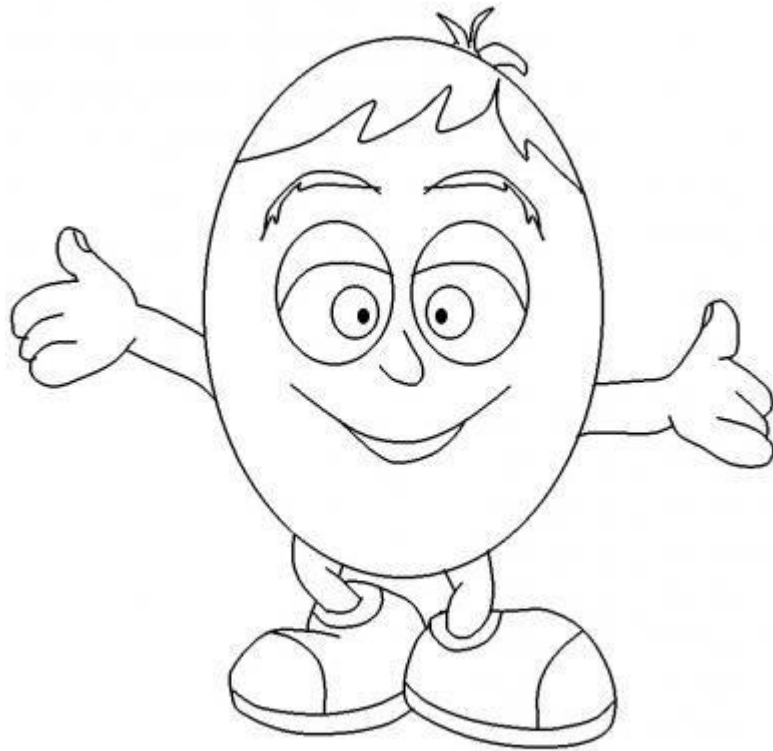

.....
.....
.....
.....
.....
.....
16. Prečítaj si rozprávočku ešte raz a slová, ktorým si nerozumel podčiarkni zelenou farbičkou. Pani učiteľka ti ich rada vysvetlí alebo sa pokús vyhľadať neznáme slová na internete na stránke <http://slovník.azet.sk/>

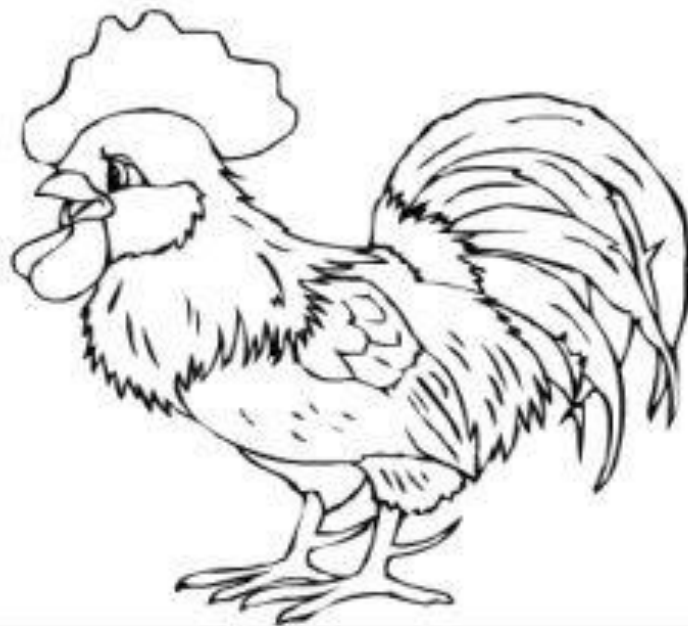
Pregen tuke paramisori mek jekhvar the lava, savenge na achal'ial, podčhin la zelenoha farbičkaha. E učiteľka tuke rado rozvakerkerla vaj probin te rodel naprindžarde lava pro internetos pre sera: <http://slovník.azet.sk/>

17. Vymal'uj si omaľ'ovánky☺/Lekhav tuke farbinde obrazki.

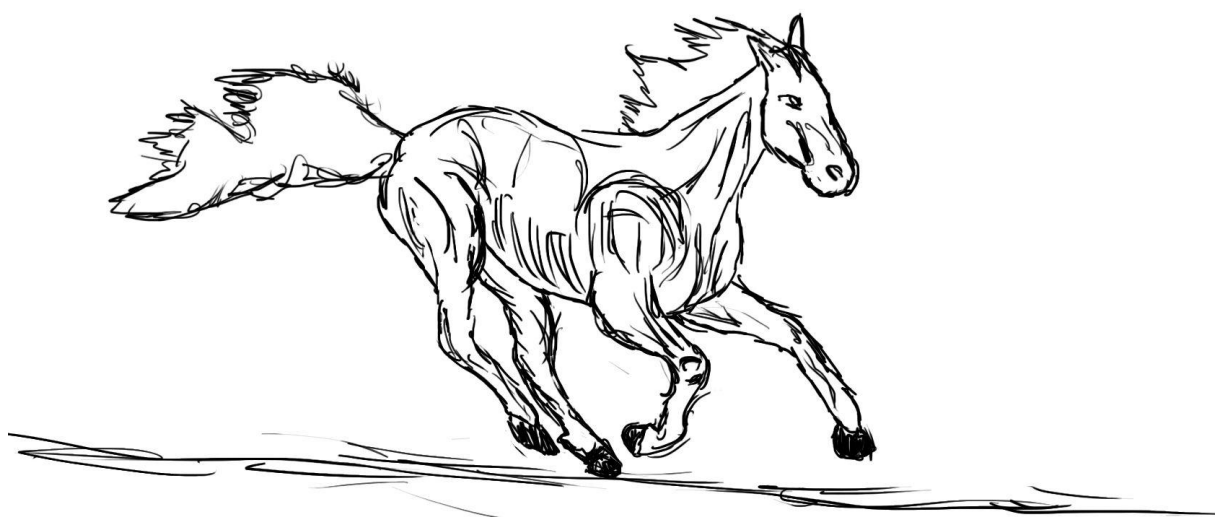

Vajce/Jandro

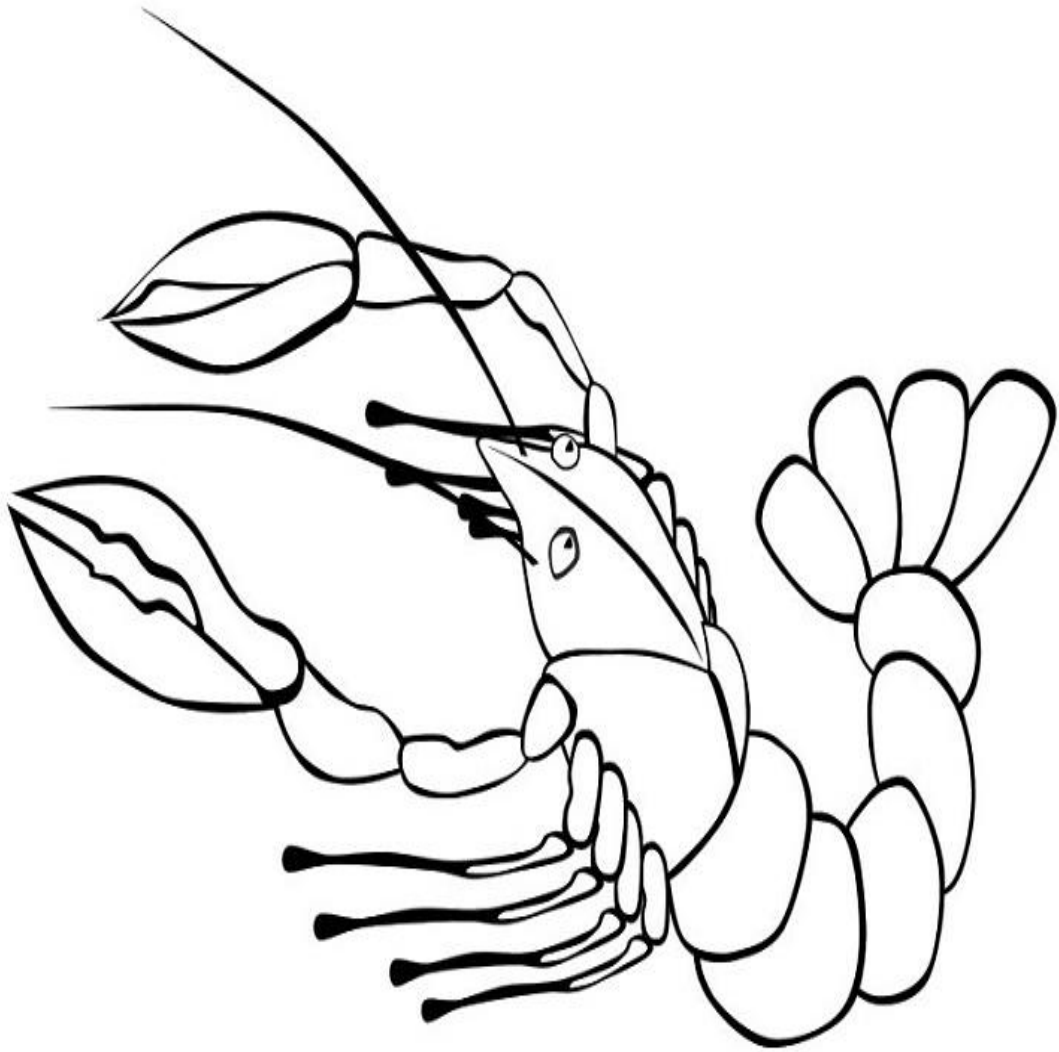
Kohút/Kohutos

Kôň/ Graj

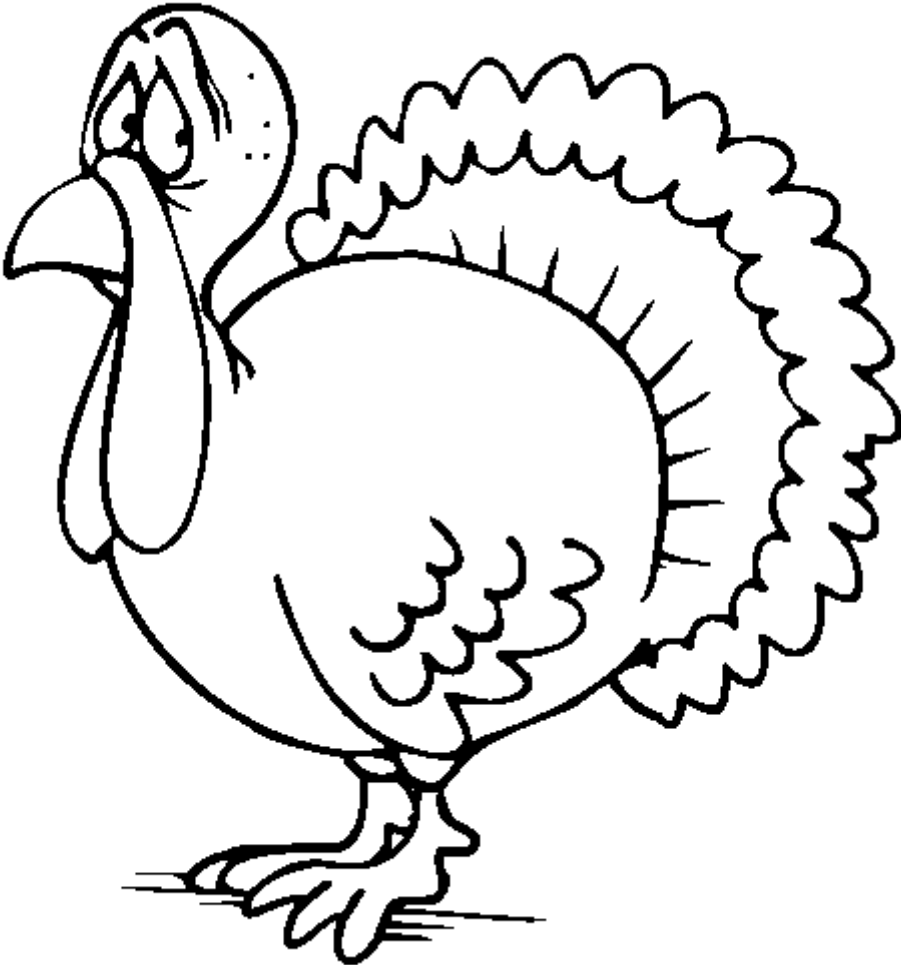
Býk/Guruvňi

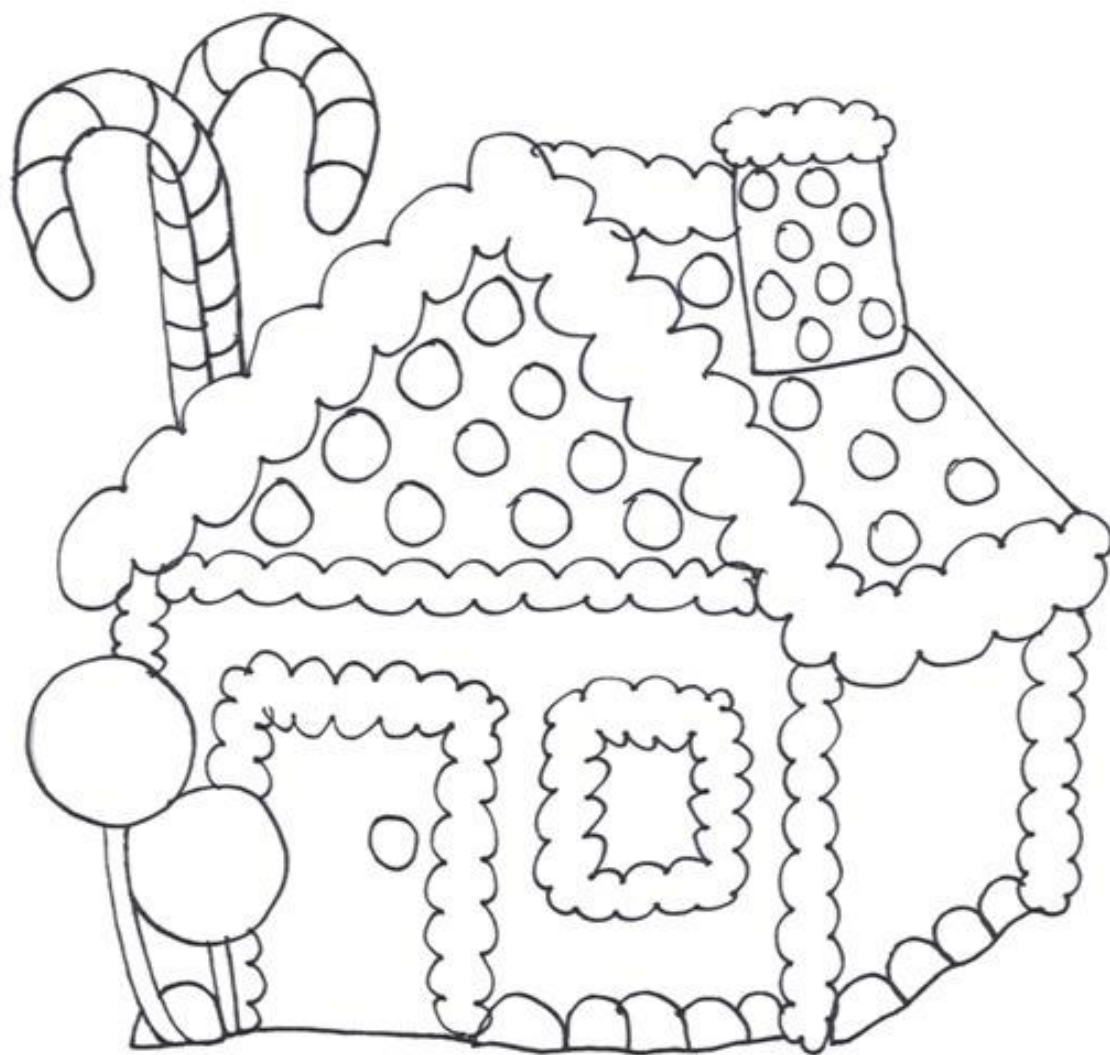

Rak/Rakos

Moriak/Puľka

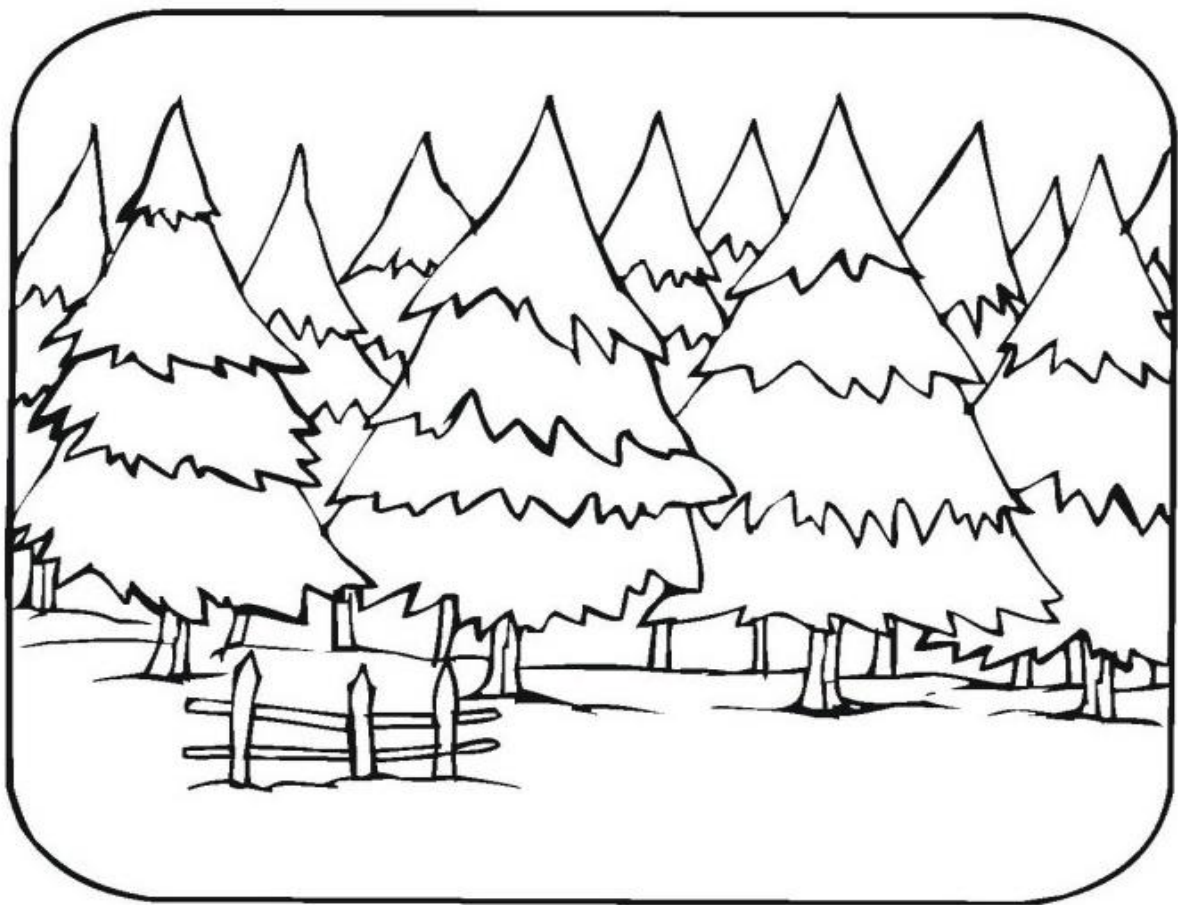

Domček- Chyžka/[Kheroro](#) - [Chižkica](#)

Ježibaba/Striga

Les/Veš

Zdroje

<http://mw2.google.com/mw-panoramio/photos/medium/91213114.jpg>

http://www.sirion.sk/user/catalog_big/137/slovenske-rozpravky-1.jpg

<http://www.klasici.sk/old/rozpravky/dobsinsky/modernizacie/index.html>

http://www.martinus.sk/data/tovar/_1/69/169394.jpg

<http://illustration.pixmac.com/4/crayfish-without-people-illustration-pixmac-illustration-75715559.jpg>

<http://www.zoobojnice.sk/files/imagecache/vodotlac/dsc0229.jpg>

http://img2.flog.pravda.sk/7ne/xj5_38622_m.jpg

<http://rexik.zoznam.sk/images/sk/omalovanky/Kohutik-1.jpg>

<http://www.nakonskomchrbtejerajsrdca.estranky.sk/img/mid/23/beziaci-kon.jpg>

http://www.abatar.cz/images/pohadkove_obrazky/zvonek.gif

http://wl.static.fotolia.com/jpg/00/15/97/49/110_F_15974957_XnqEJEK5MehpoXtxLu7XxP_o7inszTMJr.jpg

<http://amlm3.blox.pl/resource/rak.jpg>

<http://mika.blog.pravda.sk/files/zbojnici2.jpg>

<http://rexik.zoznam.sk/images/sk/rozpravky/s/Ako-islo-vajce-na-vandrovku.jpg>

<http://img.mimibazar.sk/h/bs/12/111124/14/p3826.jpg>

<http://www.kone1.estranky.sk/img/original/1/jeden-z-najkrajsich-plemien-sveta.jpg>

<http://www.mojevideo.sk/uib/10024.jpg>

<http://navolnenoze.cz/obrazky/prezentace/2359/4476.jpg>

http://poloniny.fussion.info/images/obrazky/obrazky_no_thumbnails/dom_v_sedlici.jpg

<http://zvoncek.wbl.sk/p1410862x.jpg>

http://dobre-napady.sk/gfx.php?res_id=2247

<http://rexik.zoznam.sk/images/sk/omalovanky/Kohutik.jpg>

<http://www.i-creative.cz/wp-content/uploads/2009/12/7.jpg>

<http://rozpravky.wz.cz/omalovanky/img/rak.gif>

<http://www.i-creative.cz/wp-content/uploads/2008/06/humr-morsky-rak.jpg>

<http://ilustrace.pixmac.cz/4/africky-buvol-pro-omalovanky-africa-pixmac-ilustrace-83203569.jpg>

<http://rozpravky.wz.cz/omalovanky/img/moriak-ii.gif>

http://zajtrajsienoviny.sk/wp-content/uploads/2014/05/EKO_knizka_omalovanka-200x135.jpg

http://www.drukowanka.pl/pliki/duze/kolorowanka-dom-z-piernika_351.jpg

http://www.omalovanky-k-vytisknuti.cz/w/omalovanky/files/23_baba_na_kosteti.jpg

<http://www.i-creative.cz/wp-content/uploads/2012/03/les.jpg>

http://imgs.steps.dragoart.com/how-to-draw-a-bull-step-6_1_000000011657_5.jpg

<http://slovník.azet.sk/>

